הוּרְצָה הדם וזריקתו כשרה עַל מְנָת לְהַקְטִיר אֵימוּרִין לָעֲרֵב. ומבואר, דְּאִם יָרַק דִּיעֲבַד, אֵין [–הזריקה מרצה], אבל לְכַתְּחִלָּה לֹא יזרוק. וּבִשְׁלָמָא לְרָבָא שלא התיר זריקה ביום טוב אלא לצורך אכילת בשר, נִיחָא, שהרי בשבת אי אפשר לאכול הבשר, כאמור. אֶלָּא לְרַבָּה בַּר רַב הוּנָא שהתיר זריקה ביום טוב אפילו לצורך הקטרה, קַשְׁיָא. מסיימת הגמרא: אכן קַשְׁיָא לדבריו. וְאִיבָּעֵית אֵימָא, אפשר לתרץ, דִּשְׁאנִי שְׁבוּת שַׁבָּת שהחמירו בה חכמים יותר מִשְּׁאוּת יוֹם טוֹב, ולא אסרה הברייתא זריקה שאין בה צורך היום אלא בשבת, אבל לא ביום טוב:

* * *

מסתפקת הגמרא: בָּעָא מִנֵּיהּ רַב אַוִּיא מָבָא מֵרַב הוּנָא, בְּהֵמָה שהיא חֲצָצָהּ שֶׁל נָכְרִי וְחֲצָצָהּ שֶׁל יִשְׂרָאֵל, מַהוּ לְשָׁחֳטָהּ בְּיוֹם טוֹב, לצורך אכילת חציה השייך לישראל. אָמַר לֵיהּ רב הונא, מוּתָּר. אָמַר לֵיהּ רב אויא סבא, וְכִי מַה בֵּין זֶה לִשחיטת שלמי נְדָרִים וּנְדָבוֹת, האסורה מחמת חלק גבוה, אף שבשרם נאכל להדיוט. לא השיבו רב הונא, אלא הסיח דעתו לדבר אחר וְאָמַר לֵיהּ, ראֵה עוֹרְבָא פָּרַח [–עורב הפורח]. כִּי נָפַק רב אויא, אָמַר לֵיהּ רַבָּה בַּרְיהּ [–בנו של רב הונא] לרב הונא, לָאו הֵיינוּ רַב אַוִּיא מָבָא דְּמִשְׁתַּבַּח לֵיהּ מַר בְּגַוּיהּ דְּנַבְרָא רַבָּה הוּא – וכי אין זה רב אויא סבא שאתה משתבח בו שאדם גדול הוא, ולמה התעלמת מדבריו, עד שהלך לו בכלימה. אָמַר לֵיהּ רב הונא לבנו, וּמָה אַעֲבִיד לֵיהּ [–אעשה לו], חלש אני מחמת שדרשתי ברבים, וַאֲנִי הַיּוֹם בבחינת 'סַמְכוּנִי בָּאֲשִׁישׁוֹת רַפְּדוּנִי בַּתַּפּוּחִים', כלומר, הבו לי סעודה ואסעד את ליבי, וּבָעָא מִינַּאי [–ושאל ממני] מִלְּתָא דְּבָעָא מֵעָמָּא – דבר הדורש טעם ועיון רב.

שואלת הגמרא: וּבאמת מֵעָמָּא מַאי לחלק בין בהמה המשותפת לנכרי וישראל, לנדרים ונדבות. משיבה הגמרא: בְּהֵמָה חֲצָצָהּ שֶׁל נָכְרִי וְחֲצָצָהּ שֶׁל יִשְׂרָאֵל מוּתָּר לְשָׁחֳטָהּ בְּיוֹם טוֹב, משום דְּאִי אֶפְשָׁר לְכַוְּוֵית אכילת בָּשָׂר ממנה בְּלֹא שְׁחִיטָה של כולה, ונמצא שהשחיטה נעשית עבור חלק הישראל, שהרי גם לחלקו לחוד נצרכת השחיטה. אֲבָל נְדָרִים וּנְדָבוֹת אֲסוּר לְשָׁחֳטָן בְּיוֹם טוֹב, משום שהשחיטה כולה נעשית לצורך גבוה, דְּכֹהֲנִים כִּי קָא זָכוּ בחזה ושוק לאכילה, מְשַׁלְּחַן גָּבוֹהַּ קָא זָכוּ, כעבד הנוטל פרוסה מבית רבו, וצרכי גבוה שאין זמנם קבוע בו ביום לא הותרו ביום טוב:

אָמַר רַב חִסְדָּא, בְּהֵמָה חֲצָצָהּ שֶׁל נָכְרִי וְחֲצָצָהּ שֶׁל יִשְׂרָאֵל, מוּתָּר לְשָׁחֳטָהּ בְּיוֹם טוֹב, דְּאִי אֶפְשָׁר לְכַוְּוֵית בָּשָׂר בְּלֹא שְׁחִיטָה. אבל עִיסָּה שהיא חֲצָצָהּ שֶׁל נָכְרִי וְחֲצָצָהּ שֶׁל יִשְׂרָאֵל, אָסוּר לְאֲפוֹתָהּ בְּיוֹם טוֹב, דְּהָא אֶפְשָׁר לֵיהּ לְמִפְלְטָהּ [–לחלקה] בְּלִישָׁה, ולאפות רק את חלק הישראל לבדו.

מקשה הגמרא: מַתִּיב רַב חָנָא בַּר חֲנִילַאי, שנינו במשנה (חלה פ״א מ״ח), עִיסַּת בְּלָבִים בְּזְמַן שֶׁהֶרוֹעִין אוֹכְלִין מַמָּנָּה, דינה כמאכל אדם, והרי היא חַייֶבֶת בְּחַלָּה, וּמְעָרְבִין בָּהּ עירובי חצירות, וּמִשְׁתַּתְּפִין בָּהּ שיתופי מבואות, וּמְבָרְכִין עָלֶיהָ המוציא, ושלשה שאכלו כאחד מְזַמְּנִין עָלֶיהָ בברכת המזון, וְנֶאֱפֵת בְּיוֹם טוֹב, ואם מצה היא, אָדָם יוֹצֵא בָּהּ יְדֵי חוֹבָתוֹ בְּלֵילה הראשון של פֶּסַח, שחובה לאכול בו מצה. שמאחר שנאכלת גם לרועים, נחשבת ללחם לגבי כל הדינים האמורים. ומסיק רב חנא קושייתו: וְאַמַּאי נאפית ביום טוב מחמת החלק הנאכל לרועים, וְהָא אֶפְשָׁר לֵיהּ לְמִפְלְטָהּ בְּלִישָׁה ולאפות רק חלק זה לבדו, כשם שאמרת בעיסה שחלקה של נכרי. מתרצת הגמרא: שַׁאנִי עִיסַּת בְּלָבִים, שכולה ראויה לאכילת הרועים, הוֹאִיל וְאֶפְשָׁר לְפַייְסָן לכלבים בְּנִבְלָה מבלי להאכילם מהעיסה, ואז תחשב כולה כצורך אוכל נפש של הרועים, מה שאין כן בשייכת חציה לנכרי, שחייב ליתן לנכרי חלקו. מקשה הגמרא: הלא רב חסדא הוא בעל השמועה האמורה, וּמִי אִית לֵיהּ לְרַב חִסְדָּא סברת הוֹאִיל, שנוכל לפרש בשיטתו שעיסת הכלבים מותרת משום הואיל ואפשר לפייסן בנבילה. וְהָא אִתְּמַר, הָאוֹפֶה מְיוֹם טוֹב [אחר שגמר סעודתו] לְצורך חוֹל, רַב חִסְדָּא אָמַר לוֹקֶה משום איסור מלאכה ביום טוב, רַבָּה אָמַר אֵינוֹ לוֹקֶה. והתפרש בטעמם, רַב חִסְדָּא אָמַר לוֹקֶה, דלא אַמְרִינַן הוֹאִיל וּמִקַּלְעֵי [–יזדמנו] לֵיהּ אוֹרְחִים חָזֵי לֵיהּ [–ראוי לו], לצורך האורחים, הַשְׁתָּא נַמִּי אף שלא נזדמנו לו, נחשבת האפיה כְּחָזֵי לֵיהּ ביום טוב, אלא מאחר שבפועל אין לו אורחים, אין כאן צורך אוכל נפש של יום טוב, אלא צורך חול הוא, ולכן לוקה. וְרַבָּה אָמַר אֵינוֹ לוֹקֶה, משום דְּאַמְרִינַן הוֹאִיל ואם יבואו לו אורחים תהיה האפיה צורך יום טוב, אף עכשיו שאין לו אורחים דינה כדין מלאכת אוכל נפש, ומותרת מן התורה, ועל כן אינו לוקה עליה. ומבואר שלדעת רב חסדא אין אומרים 'הואיל', אלא כל זמן שבפועל אין כאן צורך יום טוב אסורה המלאכה מן התורה, ואין די באפשרות שלבסוף יתעורר בכך צורך ליום טוב עצמו. ואם כן, איך אפשר להתיר לשיטתו לאפות את עיסת הכלבים כולה, מחמת שאילו היתה לו נבילה היה מפייסם בה, שהרי למעשה אין לו נבילה, והאפיה נעשית גם לצרכם. מתרצת הגמרא: אֶלָּא לֹא תֵּימָא לפרש שהתירה המשנה לאפותה הוֹאִיל וְאֶפְשָׁר לפייסם בנבילה, אֶלָּא העמד את דברי המשנה כְּגוֹן דְּבפועל אִית לֵיהּ נְבֵלָה, דְּוַדַּאי אֶפְשָׁר לו לְפַייְסָן בְּנִבְלָה, ועדיף זאת מ'הואיל' האמור לעיל, כיון שלא חסר בידו כלום שתהיה כל העיסה לצורך אדם, שהרי בידו לפייס הכלבים בנבילה:

* * *

מסתפקת הגמרא: בָּעוּ מִנֵּיהּ מֵרַב הוּנָא, הֲנֵי בְּנֵי בָּאנָא [–ישראלים הגרים בכפרים] דְּרָמוּ עֲלֵיהוּ קְמָחָא דִּבְנֵי חֵילָא – שהטיל עליהם המלך לאפות קמחו לאנשי חילו הנכרים, מַהוּ דינם, האם מותר להם לֶאֱפוֹתָהּ לפת בְּיוֹם טוֹב, או לא. אָמַר (ליה) [לְהוּ] רב הונא, חָזִינָא – רואים אנו, אִי יָהֲבִי לֵיהּ האופים רִפְתָּא [–פת, ככר אחת] לִינוּקָא [–לתינוק, ישראל] וְלֹא קָפְדֵי בני החיל, נמצא שיש באפיה זו משום צורך אוכל נפש של ישראל, ומותרת, שכָּל חֲדָא וַחֲדָא מהככרות חָזְיָא [–ראויה להינתן] לִינוּקָא, ויש לומר עליה כי היא זו הנעשית לצורך הישראל, וְעל כן שָׁרֵי לאפות את כל הככרות. וְאִי לָאו, שמקפידים בני החיל שלא יתנו אפילו פת אחת לתינוק ישראל, אָסוּר לאפות, שהרי מיעטה התורה 'לכם' ולא לנכרים. מקשה הגמרא על רב הונא: וְהָתַנְיָא, מַעֲשֶׂה בְּשִׁמְעוֹן הַתֵּימָנִי שֶׁלֹּא בָּא אֶמֶשׁ [בין הערביים של יום טוב] לְבֵית הַמִּדְרָשׁ, בְּשַׁחֲרִית מְצָאוֹ רַבִּי יְהוּדָה בֶּן בְּבָא, אָמַר לוֹ, מִפְּנֵי מָה לֹא בָּאתָ אֶמֶשׁ לְבֵית הַמִּדְרָשׁ, אָמַר לוֹ שמעון התימני, בַּלָּשֶׁת [–חיל נכרים המחפשים אחר שלל] בָּאָה לְעִירֵנוּ, וּבִקְּשָׁה לַחֲטוֹף אֶת כָּל רכוש הָעִיר, וְשָׁמַטְנוּ לָהֶם עֶגֶל וְהֶאֱכַלְנוּם, וּפִטְּרָנוּם לְשָׁלוֹם. אָמַר לוֹ רבי יהודה בן בבא, תָּמֵהַּ אֲנִי אִם לֹא יָצָא [–אבד] שְׂכָרְכֶם [שהצלתם ממונכם] בְּהֶפְסֵדְכֶם [שתענשו על שחיללתם יום טוב], שֶׁחַרֵי אָמְרָה תּוֹרָה 'לָכֶם' וְלֹא לְעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים. ומסיימת הגמרא את הקושיא: וְאַמַּאי נאסרה עליהם מלאכה זו, והָא חָזֵי הישראל לְמֵיכַל כזית בשר מִינֵּיהּ – מעגל זה, שהרי לא היתה מקפידה הבולשת אם היו ישראל משאירים קצת ממנו לעצמם, שהלא משל ישראל היה העגל. מתרצת הגמרא: אָמַר רַב יוֹסֵף, עֶגֶל טָרֵפָה הָוֵאי, ולא היה ראוי למאכל ישראל אלא לנכרים. ממשיכה הגמרא להקשות: וְהָא חָזֵי עגל זה לישראל, להאכילם לְכַלְבֵּים שלהם. מתרצת הגמרא: מחלוקת תַּנָּאֵי הִיא האם מותר לשחוט ביום טוב לצורך כלבים, ורבי יהודה בן בבא סבר כהתנא שאוסר. דְּתַנְיָא, נאמר בהיתר מלאכת אוכל נפש ביום טוב (שמות יב טז) 'אַךְ אֲשֶׁר יֵאָכֵל לְכָל נָפֶשׁ', שׁוֹמֵעַ אֲנִי אֲפִילּוּ נָפֶשׁ בְּהֵמָה בְּמַשְׁמָע, כְּעִנְיַן שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא כד יח) 'וּמַכֵּה נֶפֶשׁ בְּהֵמָה יְשַׁלְּמֶנָּה', ואם כן יש להתיר אף מלאכת אוכל נפש של בהמה, תַּלְמוּד לוֹמַר לָכֶם',

ודורשים ׳לָכֶם׳ וְלֹא לְכֶלְבִים. דִּבְרֵי רַבִּי יוֹסֵי הַגְּלִילִי. רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר, ׳נפש׳, אַפִּילּוּ נֶפֶשׁ בְּהֵמָה בְּמַשְׁמָע, ועל כן אין למעט צורך בהמה מ׳לכם׳. ואלא אם כֵּן, מַה תַּלְמוּד לוֹמַר ׳לָכֶם׳, למעט לָכֶם וְלֹא לְצורך עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים. שואלת הברייתא: וּמָה רָאִיתָ לְרַבּוֹת אֶת הַכְּלָבִים מִ׳נפש׳, וּלְהוֹצִיא אֶת הָעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים מִ׳לכם׳, והלא גם נכרי הוא בכלל נפש. ומשיבה: מְרַבֶּה אֲנִי אֶת הַכְּלָבִים שֶׁמְּזוֹנוֹתָן עָלֶיךָ, ולכן מסתבר יותר להתיר לבשל עבורם. וּמוֹצִיא [–ממעט] אֲנִי אֶת הָעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים שֶׁאֵין מְזוֹנוֹתָן עָלֶיךָ, ואינם בכלל ׳לכם׳ כלל:

* * *

אָמַר לֵיהּ אַבַּיֵי לְרַב יוֹסֵף, וּלְרַבִּי יוֹסֵי הַגְּלִילִי דְּאָמַר ׳לָכֶם׳ וְלֹא לְכֶלְבִים׳, חֲנִי סוּפְלֵי [–גרעיני תמרים] לְחַיְותָא חֵיכִי שָׁדִינַן לְהוּ בְּיוֹם טוֹב – איך אנו מטילים אותם לפני הבהמות למאכל ביום טוב, והרי אינם ראויים אלא למאכל בהמה, וכיון שאסור לעשות מלאכה עבורה, אסורים בטלטול. אָמַר לֵיהּ רב יוסף לאביי, הוֹאִיל וַחֲזוּ גרעינים אלו לְהֶסֶקָּה תחת תבשילו ביום טוב, אינם מוקצה. הקשה אביי: תִּינַח בְּיִשְׁתָּא – תירצת בגרעינים יבשים הראויים להסקה, אבל בְּרַטְיָבְתָּא – בגרעינים לחים שאינם ראויים לכך, מַאי אִיכָּא לְמֵימַר. אָמַר לֵיהּ רב יוסף, אף הלחים חֲזוּ לְהֶסֵּק גָּדוֹל, שמגודל האש הם מתייבשים ומתלקחים ומסייעים לבישול הקדירה. הוסיף אביי להקשות: תִּינַח בְּיוֹם טוֹב שהותר בו הבישול, אבל בְּשַׁבָּת מַאי אִיכָּא לְמֵימַר. השיבו רב יוסף: בשבת מְסַלְּקִין לְהוּ לצורך הבהמות אַגַּב רִיפְתָּא – יחד עם הפת. שמכיון שמטלטלם עם דבר המותר, אין בדרך זו איסור בטלטול המוקצה. ואין לאסור משום בזיון הפת, דִּרְשְׁמוּאֵל, דְּאָמַר שְׁמוּאֵל, עוֹשֶׂה אָדָם כָּל צָרְכּוֹ בְּפַת, כל זמן שאינה נמאסת בכך.

* * *

לעיל התיר רב הונא לאפות לצורך נכרים, אם אין הם מקפידים שהישראל האופה עבורם, יקח פת אחת מהככרות ויאכילנה לתינוק, שעל ידי כך נמצא שכל פת ופת בפני עצמה ראויה לאוכל נפש של ישראל. מביאה הגמרא דעה החולקת: וּפְלִיגָא דְּרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי. דְּאָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי, מְזַמְּנִין אֶת הַנָּכְרִי בְּשַׁבָּת לסעודה, וְאֵין מְזַמְּנִין אֶת הַנָּכְרִי בְּיוֹם טוֹב לסעודה, משום גְּזֵרָה שֶׁמָּא יַרְבֶּה לבשל בְּשִׁבְיָלוֹ יותר מהצריך לעצמו, ואסור משום ׳לכם׳ ולא לנכרי. ורב הונא ודאי חולק על כך, שהרי לשיטתו אין איסור להוסיף בתבשיל עבור הנכרי, כיון שכל חלק וחלק ראוי לאכילת ישראל.

רַב אַחָא בַּר יַעֲקֹב חלק על רבי יהושע בן לוי וְאָמַר שֶׁאֲפִילּוּ בְּשַׁבָּת נַמִּי לֹא יזמן את הנכרי לסעודה, מִשּׁוּם שמכשיל את השמש בטלטול מוקצה, כשיפנה שִׁיּוּרֵי כּוֹסוֹת היין ששורה בהן הנכרי את פיתו, המוקצים מחמת איסור יין נסך. מקשה הגמרא: אִי הָכִי, שיירי כוסות דִּידָן [–שלנו] נַמִּי מוקצים הם מחמת מיאוס, ואיך מותר לפנותם. מתרצת הגמרא: דִּידָן חָזוּ להשקותם לְתַרְנְגוֹלִין. מקשה הגמרא: שיריים דִּידְהוּ [–שלהם, הנכרים] נַמִּי חָזוּ לְתַרְנְגוֹלִין. מתרצת הגמרא: דִּידְהוּ אִיסּוּרֵי הֲנָאָה נִינְהוּ, ואסור ליתנם לפני התרנגולים. מקשה הגמרא: וְלַטַּלְטְלִינְהוּ השמש אַגַּב כָּמָא [–הכוס] שבו הם נתונים, מִי לֹא אָמַר רָבָא, מַטַּלְטְלִין בשבת בְּנוֹנָא אַגַּב קַטָּמֵיהּ – כלי העשוי להחזיק גחלים אגב האפר [שהכינו מבעוד יום לכיסוי רוק או צואה] שבתוכו, וְאַף עַל גַּב דְּאִיכָּא עֲלֵיהּ [–שיש בתוך הכלי] שִׁבְרֵי עֲצִים המוקצים, אין הם אוסרים הטלטול, משום שהם בטלים לגבי האפר. וכמו כן יש להתיר גם את טלטול שיירי יין הנכרי אגב טלטול הכוס שהם נתונים בתוכה, משום שהם בטלים אליה. מתרצת הגמרא: הָתָם מותר לטלטל את שברי העצים אגב האפר, משום שאין איסורם חמור כל כך, דִּלְאו אִיסּוּרֵי הֲנָאָה נִינְהוּ. אבל הָכָא, שיריים אלו חמור איסור מוקצה שלהם, דְּאִיסּוּרֵי הֲנָאָה נִינְהוּ, ולא הותר טלטולם בשבת אפילו אגב דבר המותר:

אָמַר [שאל] לֵיהּ רַב אַחָא מִדִּפְתִּי לְרַבִינָא, וְלֶחֱוֵי שיריים אלו בִּגְרָף שֶׁל רֵעִי [–כלי חרס שמטילין בו צואה] שאף שהוא מוקצה התירו חכמים לטלטלו בשבת ולפנותו לאשפה, מחמת מיאוסו. אָמַר לֵיהּ רבינא, וְכִי עוֹשִׂין גָּרָף שֶׁל רֵעִי לְכַתְּחִלָּה, והרי לא התירו אלא אם כבר ישנו, אבל להביא אלינו דבר שעתיד להימאס, או ללכת למקום הדבר המאוס כדי שימאס עלינו ויהיה מותר לפנותו, לא התירו. ועל כן אין מזמנים נכרים בשבת, כי בכך אנו מביאים על עצמנו לכתחילה גרף של רעי, על ידי שיירי כוסותיהם:

הגמרא מביאה הכרעה להלכה כרבי יהושע בן לוי: אַדַּבְּרֵיהּ [–הנהיג] רָבָא לְמַר שְׁמוּאֵל לטייל עמו, וְדָרַשׁ לו, מְזַמְּנִין אֶת הַנָּכְרִי בְּשַׁבָּת ואין חוששים שיעבור השמש על איסור טלטול מוקצה בשיירי כוסו. וְאֵין מְזַמְּנִין אֶת הַנָּכְרִי בְּיוֹם טוֹב, גְּזֵרָה שֶׁמָּא יַרְבֶּה בְּשִׁבְיָלוֹ בתבשילו, ויעבור על איסור בישול ביום טוב שלא לצורך אוכל נפש של ישראל:

הגמרא מביאה הנהגת אמוראים בהזמנת נכרי לסעודת יום טוב: מְרֵימָר וּמַר זוּטְרָא, כִּי הֲוָה מְקַלַּע לְהוּ – כשהיזדמן להם נָכְרִי בְּיוֹם טוֹב בביתם בלא שהזמינו אותו, אָמְרִי לֵיהּ, אִי נֵיחָא לָךְ בְּמַאי דְּטָרֵיחָא לָן – אם מסתפק אתה במה שהכנו לעצמנו מוּטָב. וְאִי לֹא, טָרְחָא יָתֵירָא אַדַּעְתָּא דִּידָךְ לֹא טָרְחִינַן – אין בדעתנו לטרוח טירחה יתירה בעבורך, ולהוסיף על מה שכבר בישלנו לעצמנו:

משנה

בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים, לֹא יָחֵם אָדָם חַמִּין לְרחיצת רַגְלָיו ביום טוב, שלא התירה התורה הבערה אלא לצורך אוכל נפש בלבד. אֲלָא אִם כֵּן הם רְאוּיִין לִשְׁתִיָּה, ומחממם לכך, אז יכול להוסיף ולחמם גם לצורך רחיצת רגליו. וּבֵית הִלֵּל מַתִּירִין לחמם מים לרחיצת רגליו, אף כשאינם ראויים לשתיה, שמתוך שהותרה הבערה לצורך אוכל נפש, הותרה גם שלא לצורך. דין נוסף: עוֹשֶׂה אָדָם ביום טוב מְדוּרָה וּמִתְחַמֵּם כְּנֶגְדָּהּ:

גמרא

מסתפקת הגמרא: אֵיבָעְיָא לְהוּ, הַאי סיפא, שהתירה הבערת מְדוּרָה, מַאן קָתָנֵי לָהּ [מי שנאה], האם דִּבְרֵי הַכֹּל הִיא, וְשָׁנֵי לְהוּ לְבֵית שַׁמַּאי בֵּין [הבערת מדורה, הגורמת] הֲנָאַת כָּל גּוּפוֹ, שנחשבת כאוכל נפש, ומותרת, לַהֲנָאַת אֵבֶר אֶחָד שאינו נחשב כך, ולכן יש לאסור חימום המים לרגליו. אוֹ דִלְמָא, דווקא בֵּית הִלֵּל קָתָנֵי לָהּ לסיפא דמדורה, אֲבָל בֵּית שַׁמַּאי לֹא שָׁנֵי לְהוּ בין הנאת כל גופו להנאת אבר אחד, וכל מלאכה שאינה צורך אכילה ממש לא הותרה ביום טוב. פושטת הגמרא: תָּא שְׁמַע, בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים, לֹא יַעֲשֶׂה אָדָם מְדוּרָה וְיִתְחַמֵּם כְּנֶגְדָּהּ, וּבֵית הִלֵּל מַתִּירִין. ומבואר שרק לדברי בית הלל הותרה המדורה:

משנה

שְׁלֹשָׁה דְּבָרִים רַבָּן גַּמְלִיאֵל מַחְמִיר בִּדְבָרֵי בֵּית שַׁמַּאי, א.אֵין טוֹמְנִין אֶת הַחַמִּין לְכַתְּחִלָּה בְּיוֹם טוֹב שחל בערב שבת, כדי שישאר חומם עד שבת. ב.וְאֵין זוֹקְפִין אֶת הַמְּנוֹרָה של מתכת שנפלה בְּיוֹם טוֹב. ג.וְאֵין אוֹפִין ביום טוב פִּתִּין גְּרִיצִין – ככרות עבים, משום הטירחה שיש באפייתם, אֲלָא אופים דַּקִּיקִין – ככרות דקים בלבד. ובכל שלשת הדברים הללו בית שמאי אסרו ובית הלל התירו, והחמיר בהם רבן גמליאל כבית שמאי. ויבוארו דינים אלו בגמרא. אָמַר רַבָּן גַּמְלִיאֵל, מֵימֵיהֶן שֶׁל בֵּית אַבָּא לֹא הָיוּ אוֹפִין פִּתִּין גְּרִיצִין אֲלָא דַּקִּיקִין. אָמְרוּ לוֹ, מַה נַּעֲשֶׂה לְבֵית אָבִיךָ, שֶׁהָיוּ מַחֲמִירִין בדבר זה רק עַל עַצְמָן בלבד, אולם וּמַקִּילִין הָיוּ לְכָל יִשְׂרָאֵל לְהֵיוֹת אוֹפִין פִּתִּין גְּרִיצִין, וְאפילו חֲרֵרִין – ככרות לחם שאופים אותם על הגחלים ממש, והם צריכים היסק גדול כדי שלא יכבו הגחלים מחמת הבצק שעליהם:

גמרא

שנינו במשנה, אין טומנים את החמין לכתחילה ביום טוב. שואלת הגמרא: הֵיכִי דָּמֵי – באיזה אופן נחלקו בית שמאי ובית הלל, אִי דְּאַנַּח עֵירוּבֵי תַּבְשִׁילִין בערב יום טוב, מַאי טַעֲמָא דְּבֵית שַׁמַּאי

המשך בעמוד קפא

האוסרים להטמינם, הלא כל צרכי הסעודה מותרים בהכנה מיום
טוב לשבת על ידי עירוב תבשילין. וְאִי דְּלֹא אַנַּח עֵירוּבֵי תַּבְשִׁילִין,
מַאי מַעֲמָא דְּבֵית הִלֵּל המתירים להטמינם, הלא אסור להכין מיום
טוב לשבת בלא עירוב. משיבה הגמרא: אָמַר רַב הוּנָא, לְעוֹלָם
אֵימָא לָךְ שֶׁלֹּא הִנִּיחַ עֵירוּבֵי תַּבְשִׁילִין, ואף על פי כן התירו בית הלל

להטמין, ומשום שכְּדֵי צורך חֲיָיו שָׁרוּ [–התירו] לֵיהּ רַבָּנַן בדיעבד
אף אם לא עירב. וְרַב הוּנָא לְטַעֲמֵיהּ. דְּאָמַר רַב הוּנָא, מִי שֶׁלֹּא הִנִּיחַ
עֵירוּבֵי תַּבְשִׁילִין, אוֹפִין לוֹ ביום טוב פַּת אַחַת לכבוד שבת, וּכמו כן
מְבַשְּׁלִין לוֹ קְדֵרָה אַחַת לשבת,